kročena působnost v §§ 2 až 5 vymezená, tedy také právo poskytovati zápůjčky nečlenům.

Ostatně změny čl. 8, 20 a 17 odst. 11. stanov s předmětem podniku nemají co činiti a důsledkem tohoto ustanovení § 7 cit. vl. nař. dotčeny nejsou a také nejsou předmětem návrhu rekursního, který se dovolává na ust. § 3 1. odst. e) cit. vl. nař.

Z úvah těchto bylo stížnosti odůvodněné, pokud jde o změnu čl. 3 b) a 9. I. odst. stanov, vyhověno, jak shora uvedeno, jinak napadené usnesení bylo netknutým ponecháno. H.

Z administrativních nálezů nejv. správního soudu.

Živnostenský úřad není, odpíraje žadateli udělení hostinské koncese podle § 16 živn. řádu, povinen, nebyl-li k tomu dán podnět v řízení správním, uvésti ve svém rozhodnutí skutečnosti, které jsou podkladem jeho úsudku o místní potřebě. — Skutkové momenty, jež jsou rozhodné pro posouzení místní potřeby a k nimž tedy úřad musí bráti zřetel, jest podle povahy věci zejména počet obyvatelstva a počet živností, jež stejné potřebě obyvatelstva slouží, mimo to pak sociální a hospodářské poměry obyvatelstva, jeho zvyklosti a pod. — V konkretním případě omezil se žadatel v odvolání pouze na povšechná tvrzení, proto nebylo podle názoru nejvyššího správního soudu třeba, aby úřad podrobně odůvodnil, proč nepokládá místní potřebu pro povolení koncese za danou. (Nález nej. správ. soudu z 6. března 1934 č. 1736/33.)

Zavedení poplatku za používání veřejného statku nebo pravidel o jeho vybírání není s to, aby zrušilo nebo změnilo práva, jichž strana nabyla ze zvláštní smlouvy, upravující užívání dotyčného veřejného statku. — Tuto zásadu vyslovil již nález Boh. A 10.623/1933 a nový nález ji opakuje i s dodatkem, že jediné zákon by mohl výslovným svým předpisem zavedení poplatku nebo pravidlům o jeho vybírání propůjčiti takový zpětný účinek; takový předpis však neexistuje a zejména nelze jej nalézti v obecní finanční novele č. 329/1921. — V konkretním případě, jehož se nález týká, byla vyměřena dávka za používání veřejného statku, jež vzniklo položením kabelu do tělesa statku. V řízení správním bylo tvrzeno, že před 20 lety byla sjednána smlouva, podle které povolila obec používati obecního prostranství bez úplaty, kdežto uživatel zavázal se složiti značnou peněžní částku v hotovosti na stavbu obecné školy. Žalovaný úřad (zemský úřad v Praze) postavil se na stanovisko, že touto smlouvou vzdala se obec své berní pravomoci, což je však právně nepřípustné, takže ze smlouvy nemohly vzejíti právní účinky. Tuto zajímavou otázku,

do jaké míry může obec smluvně upraviti dávkovou povinnost některého poplatníka, neměl však nejvyšší správní soud příležitost řešiti, ježto zjistil, že obec v době, kdy smlouvu sjednala, neměla vůbec právo příslušnou dávku vybírati (nález n. s. su z 8. března 1934 č. 4886/34).

Prekluse strany podle § 16 pravidel o vybírání dávky z přírůstku hodnoty nemovitostí nastává tehdy, nepodala-li strana včas přiznání k dávce. Oznámení o zcizovacím jednání, jež strana úřadu učiní, nenahrazuje přiznání k dávce. — Strana bránila se proti preklusi v řízení o vybírání dávky z přírůstku hodnoty nemovitosti tím, že zaslala vyměřovacímu úřadu opis trhové smlouvy a notifikovala mu takto zcizovací cenu. Táž obrana nebyla však u nejvyššího správního soudu uznána za případnou, neboť § 16 pravidel rozlišuje mezi pouhým oznámením a formálním přiznáním, při čemž preklusi připíná na fakt, že nebylo včas podáno přiznání k dávce. — Ve stížnosti se strana obracela i proti tomu, že úřad vyměřovací neměl pro stanovení zcizovací hodnoty dostatečný podklad, neboť opřel se jediné o posudek stavebního úřadu příslušné obce, která však je podle názoru stížnosti ve věci zároveň stranou. Nejvyšší správní soud na to reaguje poznámkou, že hodnota zcizovací stanovena byla podle vyjádření přednosty stavebního úřadu, který je podal ve své funkci úřední a pod svou úřední odpovědností. O případnosti této argumentace lze však míti i odchylné mínění. Pak by totiž nebylo možno vůbec nikdy mluviti o podjatosti úředních orgánů, neboť svá rozhodnutí činí tyto orgány vždy ve svých funkcích úředních a pod svou úřední odpovědností, i když je pak zcela patrné, že jejich rozhodnutí jest nesprávné právě jen vzhledem k jejich vztahu k záležitosti, o kterou jde. V daném případě by se bylo snad vystačilo s tím, že stížnost vůbec nevytýkala, jaký důsledek měla ta okolnost, že zcizovací hodnota byla stanovena podle vyjádření obecního stavebního úřadu. (Nález nejv. správ. soudu z 8. března 1934 č. 4223/34.)

Je-li vydání správního aktu ponecháno do volného, ničím neomezeného uvážení úřadu, nemůže strana pro nedostatek § 2. zák o s. s. vytýkati, že k aktu byla připojena podmínka skutkově náležitě nepodložená nebo náležitě neodůvodněná. — K licenci na kinematografická představení podle nař. č. 191/1912 ř. z. připojena byla podmínka, že všechny nápisy, texty atd. v kinematografické provozovně musí se státi na prvém místě v jazyce státním. Stížnost proti této podmínce namířená namítala, že sice mohou býti k licenci připojeny podmínky, a to i jiného druhu, než jsou uvedeny v nař. č. 191/1912 ř. z., avšak podmínky ty nesmějí odporovati platnému právnímu řádu; v tom směru poukazovala stížnost i na dosavadní judikaturu. Podmínku o nápisech a textech na prvém místě v jazyce státním označovala

stížnost za takovou, která se příčí platnému právnímu řádu. Nejvyšší správní soud však, odvolav se na nález Boh. A 10315/1933, ve kterém dovodil, že udělení kinematografické licence podle nařízení č. 191/1912 ř. z. jest vzhledem k dekretu dvorské kanceláře č. 5/1836 sb. z. s. a min. nař. č. 454/1850 ř. z., dáno do volné úvahy úřadu, jež není ničím omezená, vyslovil názor, že vedlejší ustanovení licence nemohou vůbec stranu v jejích právech zkrátiti, takže pro úspěšnost stížnosti k nejvyššímu správnímu soudu chybí základní předpoklad § 2 zák. o s. s., totiž subjektivní veřejné právo, o jehož porušení by mohlo jíti. — Tento názor v celé své šířce vzbuzuje určité pochybnosti. Akty volné úvahy úřadu mohou ovšem býti podle obecného názoru zatíženy vedlejšími ustanoveními. Avšak stěžovatelka měla v podstatě (nikoli však ve svém konkretním případě) pravdu, jestliže tvrdila, že podmínka k aktu připojená nesmí se příčiti platnému právnímu řádu. Na to, aby akt byl prost takovéhoto vedlejšího ustanovení, má strana právní nárok a může býti proto uložením jeho dotčena ve svém subjektivním právu. Mysleme na to, že by úřad připojil podmínku, která by se příčila trestnímu zákonu nebo mravnosti. Nemohla by se strana proti podmínce brániti stížností k nejvyššímu správnímu soudu? Kromě toho se zdá, že nejvyšší správní soud chce rozlišovati mezi volnou úvahou úřadu a volnou úvahou ničím neomezenou. I toto rozlišování by nebylo lze nazvati případným, neboť jde nejvýš o graduelní rozdíl, jehož stupňů od úplné volnosti v uvážení až k úplné vázanosti je nepřehledná řada. Správná odpověď na zmíněnou výtku stížnosti by bývala byla, že podmínka (recte příkaz) o jazykové stránce textů a nápisů nepříčí se platnému právnímu řádu; ježto pak meze volné úvahy při udělování kinematografických licencí jsou značně široké, mohl úřad podmínku tu právem stanoviti. (Nález z 9. března 1934 č. 4853/34).

Výluku z pensijní povinnosti podle zák. č. 26/1929 nezakládá pobírání pense z dřívějšího, pensionováním zaniklého povolání. Z pensijní povinnosti podle zák. č. 26/1929 jsou vyjmuty aktivní zaměstnanci státní, nikoli však státní pensisté. — Vrchní soudní oficiál v. v. s pensí 1735 Kč měsíčně, byl zaměstnán v soukromých službách s platem 1500 Kč měsíčně. Proti výnosu ministerstva sociální péče, jímž bylo instančně rozhodnuto, že u tohoto zaměstnace je dána pensijní povinnost podle zák. č. 26/1929 namítala stížnost, že v daném případě šlo u zaměstnance o vedlejší zaměstnání, takže je dána výluka podle § 2, č. 2 zák. č. 26/1929.

Nejvyšší správní soud však vyslovil, že zákon klade v tomto ustanovení proti sobě zaměstnání a výdělkovou činnost, tedy skutečné výkony určitého povolání. U pensisty, který je v soukromých službách, nelze však mluviti o tom, že by toto jeho zaměstnání bylo činností vedlejší, poněvadž jeho činnost v tomto zaměstnání jest jeho jedinou výdělečnou činností; pobírání pense z dřívějšího

pensionováním zaniklého povolání není příjmem z výdělkové činnosti. — Stížnost uplatňovala také, že státní pensista, který je smluvně zaměstnán, je z pensijní povinnosti vyjmut podle § 2, č. 3 zák. č. 26/1929, podle něhož jsou z pensijní povinnosti vyjmuti zaměstnanci státu, mají-li normální, t. j. s místem jimi zastávaným spojené a dostatečně zabezpečené pensijní nároky. Nejvyšší správní soud však ani tuto námitku neuznal s odůvodněním, že § 2, č. 3 zák. č. 26/1929 mluví výslovně o zaměstnancích státu, tedy o osobách v aktivním služebním poměru, jak je patrno i z toho, že okruh zaměstnanců z pensijní povinnosti vyjmutých je determinován podmínkou, že mají požitky spojené s místem jimi zastávaným. (Nález nejv. správ. soudu z 13. března 1934 č. 4434/34.)

S hlediska procesního postavení stran není závady, aby nadřízený úřad předepsal podřízenému úřadu, jaký obsah má dáti administrativnímu vyřízení, jež přísluší podřízenému úřadu vydati. — Stížnost namítala, že odvolací instance nemůže odnímati straně instanční pořad tím, že obsah aktu prvé instance předem svým pokynem určí. V odůvodnění zásady, jak byla reprodukována, praví nejvyšší správní soud, že ústavní naše právo neuznává služební neodvislosti správních úřadů na rozkazech nadřízených úřadů jako předmět nároku stran. Z toho plyne, že nižší úřady správní mají se říditi všeobecnými pokyny, nebo pokyny, které jim dal nadřízený úřad v konkretním případě. V poměru na venek, tedy ke stranám, musí ovšem zákonná ustanovení kompetenční, která předpisují příslušnost nižšího úřadu pro vyřízení určité správní záležitosti v prvé stolici, potud býti zachována, že každé vyřízení musí býti vydáno jako vyřízení oné instance nebo jako pocházející od oné instance, která je k vyřízení příslušná. (Nález nejv. správ. soudu z 13. března 1934 č. 13220/32.)

Z výrazu »místní poměry« podle § 23, odst. 5. živn. řádu vyplývá oprávnění úřadu přihlížeti při propůjčování koncesí pro živnosti v tomto zákonném předpise vyznačené k **místní potřebě.** — Pojmy »místní poměry« a »místní potřeba« nejsou souřadné, neboť podle obvyklého způsobu vyjadřování je pojem »místní poměry« širší a zahrnuje v sobě i pojem »místní potřeba«. Živnostenský řád neobsahuje nic, z čeho by se dalo souditi, že mluvě v § 23, odst. 5. o »místních poměrech«, chtěl se odchýliti od obyčejného významu těchto slov a zřetel na místní potřebu vyloučiti. Právě naopak z předpisu § 21 a), odst. 4. a § 21 g), odst. 1. živn. řádu, v nichž se úřadu ukládá, aby, jde-li o udělení koncese pro živnostenské zprostředkování služeb a míst a pro podniky pohřební při zkoumání místních poměrů přihlížel k tomu, není-li o příslušnou potřebu již dostatečně postaráno způsobem tam vyznačeným, je nade vši pochybnost jasno, že živn. řád také místní potřebu pokládá za jeden z oněch momentů, jež označuje hromadně jako místní poměry. Náleží-li pak otázka místní potřeby k oněm pomě-

rům, jichž úřad má ve smyslu zákona dbáti, je nedostatek takové potřeby o sobě dostatečným důvodem pro odepření koncese (v daném případě drogistické) a úřad není povinen uvažovati o podané žádosti s hlediska subjektivních poměrů žadatelových. (Nález nejv. správ. soudu z 20. března 1934 č. 5257/34.)

Poplatníkům obce nepřísluší právo brániti se proti obsahu obecní přihlášky o přípustném zvýšení nájemného podle zákona na ochranu nájemníků. — Obec vydala vyhlášku o přípustném zvýšení nájemného podle zákona na ochranu nájemníků. V cestě instanční bylo odvolání poplatníka proti obsahu vyhlášky zamítnuto. Nejvyšší správní soud rovněž stížnost zamítl. Při tom uvedl, že sice podle ustálené judikatury přísluší poplatníkům obce právo brániti se proti aktům obecních orgánů, v důsledku kterých by mohlo nastati zvýšení jejich břemene poplatnického, avšak vyhláška o přípustném zvýšení nájemného týká se právního poměru majitelů budov a nájemníků v obci a usnesení obce o vydání vyhlášky není vůbec hospodářským aktem obce, který by se mohl svým obsahem dotýkati právní posice poplatníků. Bylo připuštěno, že poplatník by se mohl brániti proti výdajům spojeným s takovouto vyhláškou a mohl by po případě uplatňovati, že uveřejnění vyhlášky vůbec nespadá do kompetence obce nebo že uveřejňování usnesené obecním zastupitelstvem je zbytečně nákladné. Nemůže však uplatniti nepřímo svůj vliv na obsah vyhlášky námitkou, že pojetím určitých ustanovení do vyhlášky zvýší se případný náklad s uveřejněním spojený. Principielně je názor v tomto nálezu obsažený zajisté správný. Jen by bylo lze dodati, že není možno za všech okolností vylučovati, že by poplatník obce nemohl v této své relaci brániti se proti obsahu některé obecní vyhlášky. To tehdy, když by obsah vyhlášky zavazoval obec k úkonům, z nichž by vznikalo finanční zatížení obce. (Nález nejv. správ. soudu z 22. března 1934 č. 5858/34.)

LITERÁRNÍ ZPRÁVY

Dr. Arthur Bondi: **Neue Wege des Aktienrechtes**, Vídeň a Lipsko 1933, Manzsche Verlags- und Universitäts-Buchhandlung, 55 str., cena neudána.

Akciová společnost nezískala od svého vzniku vlastně nikdy úplné spokojenosti právníků; nelze se ubrániti dojmu, že u této instituce zůstane »nutnost reformy« vždy časovým problémem. Ať však jde o nemoc vrozenou a nevyléčitelnou či o choroby postupně působící: jisto jest, že pacient stále ještě žije a dokumentuje své existenční oprávnění dnes více než jindy. Nová doba připojila však nové starosti k starým bolestem. Starší problémy souvisí v podstatě s vnitřní strukturou akciové společnosti a připo-